

Övergripande rutin för förskrivning av kompressionsstrumpor ben, Region Örebro län

Författat av: Torbjörn Österman

Beslutat av:

Innehållsförteckning

1	Organisation	1
2	Fakta om kompressionsstrumpor.....	2
2.1	Kompressionsklasser.....	2
2.2	Kvalitéer och material	2
3	Utse och anmäla förskrivare	3
4	Särskilda bestämmelser för hjälpmedelsförskrivning	3
5	Kriterier och indikationer för förskrivning	3
5.1	Val av kompressionsstrumpa.....	4
6	Upphandling, leverantörer och produkter.....	5
6.1	Leverantörer.....	5
6.2	Avtalade produkter.....	5
7	Beställningsrutin – kompressionsstrumpor	5
7.1	Namn och adressuppgifter på beställningsblankett	5
7.2	Leveranstid	5
7.3	Utlämning – uppföljning	6
7.4	Egenavgift.....	6
7.5	Så betalar patienten egenavgift för kompressionsstrumpor	6
8	Beställningsrutin – hjälpmedel för att ta på och av kompressionsstrumpor	6
8.1	Så betalar patienten hjälpmedel för att ta på och av kompressionsstrumpor	6
9	Dokumentation	7
10	Avvikelse	7

1 Organisation

Hjälpmedelsområdet ”Kompressionsstrumpor för ben” innefattar förskrivning av förbrukningsartiklar för att reducera eller förhindra svullnad orsakad av cirkulationsstörningar i ben. Området handläggs inom Centrum för hjälpmedel, Region Örebro län.. Uppgiften att förskriva kompressionsstrumpor för

ben enligt denna rutin utförs av legitimerad vårdpersonal inom olika professioner i offentlig och privat regionsfinansierad vård och kommunal hemsjukvård. Vårdgivaren ansvarar för att den övergripande rutinen följs och för lokala rutiner inom den egna förvaltningen/enheten.

2 Fakta om kompressionsstrumpor

Kompressionsstrumpor definieras som:

- medicinteknisk produkt
- hjälpmedel
- förbrukningsartikel

Det innebär att kompressionsstrumpor omfattas av regelverket för medicintekniska produkter och att hjälpmedelsområdet är regionens åtagande. Upphandling av förbrukningsartiklar görs via Varuförsörjningen med representation i referensgrupp av sakkunniga inom Region Örebro län.

Syftet med kompressionsbehandling är att minska perifera ödem, vilket är en viktig och ofta livslång förebyggande åtgärd. Det finns kompressionsstrumpor för olika användningsområden i olika material, tryckklasser och utföranden. Kompressionsbehandlingen bestäms utifrån medicinsk bedömning av patientens hälsotillstånd, behov och förmåga. Behandlingen ska utföras med hög grad av professionalism för att uppnå hög följsamhet hos patienten.

2.1 Kompressionsklasser

Kompressionsstrumpor indelas i kompressionsklass beroende på vilket tryck de utövar på ankelnivå. Europeiska Standardiseringskommittén har fastställt följande kompressionsklasser:

Kompressionsklass 1	15 - 21 mmHg
Kompressionsklass 2	23 - 32 mmHg
Kompressionsklass 3	34 - 46 mmHg
Kompressionsklass 4	49 mmHg och uppåt

Kompressionen är graderad med avtagande tryck från ankeln och uppåt. För att behandlingen ska fungera måste kompressionsstrumpan ha rätt storlek och passform. I samband med utprovning tas därför noggranna mått på ett antal mätpunkter på benet.

2.2 Kvalitéer och material

Förutom tryckklass skiljer sig kompressionsstrumpor åt när det gäller kvalitet och material. Kvaliteten kan grovt indelas i tunn och kraftig. Tunn kvalitet är smidig, upplevs bekväm att bära och enklare att dra på och av. Nackdelen är att den kan skära in i hudveck och orsaka stas. Kraftig kvalitet är mer formfast och föreslås till patienter med kraftiga ödem och mjuka, eftergivliga vävnader. Kraftig kvalitet är slitstark och rekommenderas till fysiskt aktiva personer.

Elasticitet (kraft och töjbarhet) avgörs av material och stickningsteknik. Flatstickade kompressionsstrumpor benämns lågelastiska och har ett lågt vilotryck medan rundstickade

kompressionsstrumpor benämns högelastiska och utövar ett visst tryck även i vila. Rundstickade kompressionsstrumpor kan fås i standardstorlekar och i måttstytt utförande. Flatstickade kompressionsstrumpor måttstys och förskrivs i första hand till patienter med lymfödem.

I de flesta fall kan patienten använda en rundstickad kompressionsstrumpa i standardstorlek. Vid särskilda behov kan strumporna måttstys och specialutformas med olika funktioner (t ex sneda avslut, ellipsform över leder), olika tillbehör (t ex silikonkant, pelletter, mjuk tådel) och vissa anpassningar (t ex avkortning eller förlängning).

3 Utse och anmäla förskrivare

I Region Örebro län kan legitimerad vårdpersonal: läkare, barnmorska, distriktssköterska, sjuksköterska, sjukgymnast, biomedicinsk analytiker och lymfterapeut med anställning inom offentlig och privat regionfinansierad vård eller inom kommunal hemsjukvård, vara förskrivare.

Förskrivningsrätt tilldelas av verksamhetschef i enlighet med SOSFS Användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården 2008:1 (M) .

Verksamhetschef utser och förtecknar vem eller vilka i vårdpersonalen som ska vara förskrivare och ansvarar för att dessa har kunskap som behövs. Förskrivarens kompetens ska omfatta ämneskunskap, förskrivarkunskap och produktkunskap. Det är lämpligt att begränsa antalet förskrivare till ett fåtal per enhet.

Använd särskild blankett för uppgifter om förskrivare. Se exempel bilaga 2. Blanketter hämtas på Centrum för hjälpmedels [hemsida](#).

OBS! Endast förskrivare som anmäls till Region Örebro län och registrerats är behöriga.

4 Särskilda bestämmelser för hjälpmedelsförskrivning

”Hjälpmedelsguiden” är en offentlig webbplats för hjälpmedelsförskrivning i Region Örebro län.

Här finns också det samlade regelverket och policys för hjälpmedelsförskrivning.

I hjälpmedelspolicyen är det fastställt att obligatorisk utbildning gäller för att förskriva Regionens hjälpmedel. Läs mer på Centrum för hjälpmedels hemsida.

5 Kriterier och indikationer för förskrivning

Vårdpersonal med förskrivningsrätt för kompressionsstrumpor kan göra förskrivning

- efter ordination av läkare
- efter ordination av barnmorska (gravida med åderbräck)
- som direktförskrivning

Läs om förskrivarens ansvar i SOSFS ”Användning av medicintekniska produkter i hälso-och sjukvården 2008:1 (M) 3 kap. § 9”.

Fakturering från leverantörer sker till Centrum för hjälpmedels ekonomienhet via Fakturaservice.

5.1 Val av kompressionsstrumpa

Produktval utgår från avtalat sortiment, patientens diagnos/hälsotillstånd, utbredning av ödem och anatomi samt individuell förmåga och följsamhet till behandlingen.

Måttagning görs enligt instruktion från leverantör. Ett kostnadseffektivt förhållningssätt gäller. Standardstorlek är förstahandsval och ska väljas när det är möjligt. Vid lymfödembehandling krävs ofta individuell anpassning. Alla former av anpassningar ska väljas restriktivt.

Kontakta leverantör för specifik produktinformation, instruktion om måttagning, varuprover och prislista.

Kompressionsklass 1 ger endast lätt kompression och klassificeras i Region Örebro län som egenvård. Kompressionsstrumpor med tryckklass 1 **kan förskrivas i undantagsfall om det är motiverat av medicinska skäl**. Kontakt tas med hjälpmedelskonsulent på Centrum för hjälpmedel för vidare handläggning.

Kompressionsklass 2 ger moderat kompression, indikationer:

- utpräglade besvär med ödemutveckling
- posttraumatiska svullnader
- efter läkning av bensår
- ytliga tromboflebiter
- efter variceroperation
- utpräglade graviditetsvaricer
- efter djup ventrombos
- lymfödem
- djup venös insufficiens

Kompressionsklass 3 ger kraftig kompression, indikationer:

- mycket svåra ödem
- lipodermatoscleros
- efter läkning av recidiverande venösa sår
- lymfödem

Kompressionsklass 4 ger mycket kraftig kompression, indikationer:

- lymfödem
- elefantiasistillstånd

Ibland behövs hjälpmedel för att ta på och av kompressionsstrumpor. Patienten betalar dessa hjälpmedel själv. Kontakta leverantör för produktinformation och prisuppgifter. Se beställnings- och betalningsrutin nedan.

6 Upphandling, leverantörer och produkter

Upphandling har gjorts av Varuförsörjningen i samverkan med fem regioner.

6.1 Leverantörer

6.2 Avtalade produkter

Avtalade produkter finns publicerade på Centrum för hjälpmedels hemsida under Hjälpmedelsöversikten.

Rundstickade benstrumpor

7 Beställningsrutin – kompressionsstrumpor

Beställning av kompressionsstrumpor görs direkt från leverantör. Du kontaktar själv leverantörerna för att få material som beställningsblanketter, prislistor, varuprover och kataloger.

7.1 Namn och adressuppgifter på beställningsblankett

Följande uppgifter ska anges på beställningsblanketten:

- Förskrivarens namn och telefonnummer (inte telefonsvarare)
- Patient-ID
- Leveransadress eller kundnummer
- Fakturaadress eller kundnummer

Fakturaadressen är:

010-ALI132

Region Örebro län

Fakturaservice

Box 1500

701 15 Örebro

Hantering förenklas om du använder **kundnummer**. Kontakta leverantören och begär att få ett kundnummer för din arbetsplats. Se till att leverantören registrerar fakturaadressen och din arbetsplatsadress på kundnumret. Genom att ange kundnummer på beställningsblanketten slipper du fylla i fakturaadress och leveransadress (under förutsättning att produkterna ska levereras till arbetsplatsen).

7.2 Leveranstid

Produkterna skickas vanligen till förskrivarens arbetsplats men kan även sändas till annan leveransadress. Leveranstid för standardstorlekar är max 5 arbetsdagar och för måttsydda produkter ca 10 arbetsdagar.

7.3 Utlämning – uppföljning

Förskrivaren har uppföljningsansvar som bland annat innebär att informera och utbilda patienten, följa upp handhavande (på- och avtagningsteknik), passform och effekt av kompressionsbehandlingen.

7.4 Egenavgift

Patienten ska betala egenavgift för kompressionsstrumporna. Egenavgiften är 170 kr för en strumpa och 340 kr för ett par, enligt [Avgiftshandboken](#).

7.5 Så betalar patienten egenavgift för kompressionsstrumpor

Förskrivning från Region Örebro läns vårdcentraler

Patienten betalar egenavgiften i vårdcentralens kassa.

Förskrivning från övriga enheter

Patienten får en räkning hemskickad. För att detta ska fungera måste du som är förskrivare rapportera in uppgifterna till Region Örebro Län. Använd blanketten ”[Betalningsunderlag](#) för kompressionsstrumpor och på- och avdragare för kompressionsstrumpor” och skicka den till:

Centrum för hjälpmedel

Propellervägen 14

Box 1515

701 15 Örebro

8 Beställningsrutin – hjälpmedel för att ta på och av kompressionsstrumpor

Använd samma beställningsrutin som för kompressionsstrumpor.

8.1 Så betalar patienten hjälpmedel för att ta på och av kompressionsstrumpor

Beställning från Region Örebro läns vårdcentraler

Patienten betalar på- och avdragaren i vårdcentralens kassa.

Beställning från övriga enheter

Patienten får en räkning hemskickad. För att detta ska fungera måste du som är förskrivare rapportera in uppgifterna till Region Örebro län. Fyll i blanketten ”[Betalningsunderlag](#) för kompressionsstrumpor och på- och avdragare för kompressionsstrumpor” och skicka den till:

Centrum för hjälpmedel

Propellervägen 14

Box 1515

701 15 Örebro

9 Dokumentation

Uppgifter om förskrivning dokumenteras i patientjournal på respektive vårdenhet.

Följande uppgifter är exempel på vad som bör dokumenteras;

- datum för förskrivning
- förskrivarens och ev. ordinarie namn
- indikation och ev. ordination
- lokalstatus (cirkulation, pulsar, ev. ankeltryck)
- uppmätta mått (omfång, längd)
- förskriven produkt (namn, storlek, leverantör)
- uppföljning (information/instruktion som givits, passform, följsamhet till behandling, effekt, plan för framtida behov)

10 Avvikelse

Negativ händelse eller tillbud journalförs och rapporteras enligt gällande rutin.

Med avvikelse, dvs. negativ händelse eller tillbud, avses en icke förväntad händelse som medfört vårdskada eller skulle kunna medföra vårdskada för patienten. Med avvikelse avses även en icke förväntad händelse som medfört eller skulle kunna medföra skada på medarbetare, besökande, utrustning eller organisation.

Länk till Centrum för hjälpmedels [hemsida](#)